EEN VERZAMELTOCHT NAAR AUSTRALIE, VAN 9 JANUARI - 26 MAART 1982

door

J. van Pel-Zwart en P.L. van Pel

Waarom we nu juist Australië uitkozen om schelpen te gaan verzamelen heeft verschillende redenen. In de eerste plaats woont er familie van ons in Perth en de tweede reden is dat het voor ons altijd moeilijk geweest is om daar ruilcontacten te leggen, en dan bedoelen wij speciaal West Australië. Ook hadden we uit artikelen vernomen dat er prachtige ongerepte gebieden zijn welke nog weinig bezocht worden door verzamelaars. Dat sprak ons erg aan en nu, na terugkeer in Nederland, mogen we wel zeggen dat wij ook wat betreft natuurschoon aan onze trekken zijn gekomen. Wij kwamen op stranden waar geen mens te bekennen was en we hadden het gevoel dat de wereld daar op hield.

Achteraf bleek dat het jaargetijde wel verkeerd gepland was. De Australische zomer is verschrikkelijk heet. Maar na het leeftijdsontslag bij de marine konden we ons geduld niet langer bewaren en we stapten op 9 januari in het vliegtuig. Het was de bedoeling om de kustweg van Perth naar Broome te volgen, maar vanwege de vele 'Cyclonic Warnings' moesten we

dat wel uit ons hoofd zetten Maar wij gingen niet naar Australië met het idee zeldzame soorten te vinden en waren dus niet al te zeer aan een bepaald reisplan gebonden. Zo kon onze verzameltocht toch een groot sukses worden. Voorzover wij het materiaal tot nu toe gedetermineerd hebben, zijn er door ons ca 250 soorten verzameld, waarvan er 128 nieuw voor de kollektie zijn.

Na aankomst in Perth hadden we enkele dagen nodig om te acclimatiseren (van een ½ m sneeuw in Nederland naar 30° zon). Vervolgens zijn we per Volkswagentje de kust naar Albany afgereden, gelegen aan de zuidkant van West Australië (afstand + 600 km vanaf Perth). Een interessant gebied, met vele laagwaterstranden en een modderbodem, kortom een lust om te verzamelen. Daar vonden we natuurlijk soorten die in de modder leven, zoals vele exemplaren van Akera soluta (Gmel, 1791). Als we onze handen door de modder haalden, hadden we er altijd wel één te pakken. Door toeval kwamen we een ander weekdier tegen, een Natica, genaamd Ectosinus zonale (Quoy & Gaimard, 1833). Het dier vertoonde veel gelijkenis met een spiegelei. Interessant was te zien hoe snel het dier zich kon ingragen. Opvallend was hier het massale voorkomen van de tweekleppige Katelysia scalarina (Lam, 1818). Op een vers dood exemplaar kwamen direct veel Nassarius pauperata Lam, 1822, af, om er zich te goed aan te doen. Verder vonden we in het gebied Laternula constricta Reeve, een vrij tere tweekleppige schelp en in de modder vrij veel levende Bulla quoyii (Gray).

Na onze terugkomst in Perth hebben we in die omgeving enkele stranden bezocht, o.a. bij Fremantle, 'Point Peron'. Aangezien wij wisten dat er bij 'Garden Island', wat er recht tegenover was, een bijzonder wenteltrapje voorkwam, gingen we aan het zoeken. En dit werd inderdaad beloond met Epitonium imperialis Sow, 1844. Naast vele dode exemplaren vonden we zelfs een levende. Ook ontdekten we daar levende Nassarius pyrrhus Menke, 1843, samen met Nassarius rufula Kiener, 1834, en een sleutelgathoren, Scutus antipodus Montfort, 1810, waarvan het zwarte, weke dier om de schelp zit. Als laatste willen we nog de 'Olijven' noemen, die daar vrij algemeen te vinden waren, Oliva australis Duclos, 1835. Ook deze konden zich zeer snel in het zand graven.

Na nog enkele dagen in Perth te hebben doorgebracht, zijn we met een kampeerbus naar het noorden gegaan. De uiteindelijke bestemming was 'Sharkbay', een afstand van ongeveer 1000 km. Een 850 km lange tweebaansweg (een deel van de highway die rond geheel Australië gaat) leidde ons naar het punt waar we naar de kust moesten afslaan. Hier begon een 130 km lange stofweg, waar we slechts één auto tegen kwamen. We hebben deze tocht niet in één keer gedaan, doch zijn verschillende interessante kustplaatsen afgegaan en hebben daar flink verzameld. In elke plaats die we aandeden waren meerdere goede campings, met zeer uitgebreide accommodatie, hetgeen in die hitte en stof wel erg prettig was. Aangezien de temperatuur doorgaans tot boven de 30 graden steeg, zochten we zoveel mogelijk schaduwrijke plekken op.

Aan het plaatsje 'Horrocks Beach' hebben we hele fijne herinneringen. Hier wordt het gebied door een rif beschermd. Uit publikaties wisten we dat er twee soorten Conidae moesten voorkomen. En inderdaad vonden we Conus dorreensis Peron & Lesseur, 1807, en Conus victoriae nodulosus Sow, 1864. Laatstgenoemde ondersoort was nieuw voor onze verzameling. Tot onze verbazing zagen we ook grote exemplaren van Tectus pyramus Born, 1778, zitten, welke een prachtig blauw gekleurde onderkant hadden. Een soort die hier heel erg op lijkt, dwz. in het habitat, is Astraea tentorium Thiele. De schoonheid van deze Turbo wordt veroorzaakt door de kleur van het

operculum. Wij stonden werkelijk versteld van de diep blauwe kleur, die voor schelpen zo zeldzaam is. Met weemoed namen wij afscheid van deze schelpenstek, maar ook van de goede camping.

Op naar de volgende pleisterplaats, Kalbarri, in de vakantietijd een toeristenoord. Om die drukte te ontlopen reden we zo'n 4 km voorbij het plaatsje, waar we wederom een fantastische camping aantroffen. Voordat we met de tocht begonnen, zijn er in Perth naar het postkantoor gegaan om een aantal douaneverklaringen te halen. Ook kochten we wat pakpapier en touw. Dit stelde ons in staat om op de camping een zeepostpakket te maken en zonder problemen stuurden we onze schelpen tijdens de reis al naar Nederland. Terug naar Kalbarri. De branding en rotsplateau's op deze plaats duiden aan dat men zeer voorzichtig dient te zijn. Goed uitkijken voor plotselinge golven en zorgen dat je stevig ter been bent. Bij het weglopen van het water ontdekten we enorme grote Patella laticostata Blainville, 1825. Ze zaten overal, stevig vastgehecht op de rotsen. Ook enkele chitons, zoals Liolophura hirtosa (Blainville, 1825) en Plaxiphora albida (Blainville, 1825) zo te zien trof de auteur van de laatste drie namen deze soorten ook bij elkaar aan.

Na enkele dagen verzamelen moesten we weer opbreken. Nadat we onze nederlandse post van het postkantoor hadden gehaald, gingen we deze keer richting Denham, gelegen aan de 'Sharkbay'. Dit zou tevens onze eindbestemming zijn. We hadden een goede honderd kilometer op de stofweg afgelegd, toen we een bordje met 'Shell Beach' zagen. Vanzelfsprekend kun je als verzamelaar daar niet aan voorbijgaan. En onze nieuwsgierigheid werd inderdaad beloond. Onder de tientallen schelpensoorten troffen we vooral een klein kokkeltje aan. Zover het oog reikt lagen kilometers lange hopen; dik op elkaar geperste lagen kokkeltjes. Zo massief samengeperst, dat men er bouwstenen uithakt voor huizen en kerken. Het betrof hier Fragum erugatum (Tate, 1889), een ongeveer 1 cm grote soort.

Eindelijk, na een vermoeiende stoffige reis, kwamen we op de plaats van bestemming aan. We hadden geluk met het tij. Het was enige dagen bijzonder laag water, hetgeen het zoeken van schelpen vergemakkelijkt. Vlak bij de pier, die geheel droogviel, vonden we vele soorten. Naast tientallen tweekleppigen ook Angaria, Voluta, Cerithium, kortom, te veel om op te noemen. Voor ons een Luilekkerland, we konden nauwelijks het geduld opbrengen om de volgend dag af te wachten. 'sMorgens bij het eerste licht waren we al op het strand en zagen dat er een zandplaat begon droog te vallen. Daar ontdekten we, half in het water, half op het droge een grote Melo amphora (Lightfoot, 1786). Het was een schitterend gezicht zoals het dier over het zand kroop. We ontdekten een vreemde barst in het zand. Vlug wat zand weggeschraapt en een schitterende Cymbiola nivosa (Lamarck, 1804) kwam tevoorschijn. Wat een vondst! Wij plaatsten dit prachtige dier weer op het zand en onmiddellijk begon het zich in te graven. Een klein stukje verderop weer een Melo amphora. Althans op het eerste gezicht leek dit zo, doch na vergelijking zagen we dat dit exemplaar iets anders was. Het bleek Melo miltonis (Griffith & Pidgeon, 1834) te zijn, welke te herkennen is aan de naar binnen gebogen punten van de kroon en een iets slankere schelp. Het verschil is echter duidelijker te zien aan het weekdier zelf. M. miltonis heeft vele goudkleurige kringetjes, terwijl het dier van M. amphora egaal bruin gekleurd is. Een schitterend gebied, waar wij met heimwee aan terug denken. Naast deze Voluta's vonden we ook prachtig gekleurde bivalven, zoals Fragum hemicardium (L., 1758), Fragum unedo (L., 1758), Cardita marmorea (Reeve, 1843), Placamen flindersi Cotton & Godfrey, 1938. Opgemerkt dient te worden dat we aan de lege schelpen genoeg hadden, omdat die

in voldoende mate aanwezig waren en in perfecte conditie. Nieuw voor ons waren Pseudovertagus aluco cumminqii A.Adams, 1855, Circe intermedia Reeve en Angaria tyria Reeve, 1845. De soort die echter het meest opviel wat kleur betreft, was Tellina virgata L., 1758. Deze heeft mooie rode en gele stralenbanden.

Na enkele dagen besloten we een uitstapje te maken naar Monkey Mia, een plaatsje ongeveer 24 km van de camping. Het nadeel van een camper is dat je alles moet vastzetten voordat je kan wegrijden. Maar we hebben er geen spijt van gehad want we beleefden iets ongelooflijks. Het heeft eigenlijk niet zo veel met het onderwerp malacologie te maken maar we willen het u toch niet onthouden. In Monkey Mia klapten wij met onze handen op het water en plotseling zagen we aan de horizon van de onmetelijke Indische Oceaan enkele ruggen van dolfijnen. Ze kwamen steeds dichterbij, we konden onze ogen niet geloven. Duidelijk was bij de dieren de ademhaling waar te nemen met die spuitende uitademingsopening op de kop. Op een nabijgelegen steigertje stond een man te vissen. We kregen van hem enkele vissen. Alsof de dolfijnen dit in de gaten hadden, want zij kwamen steeds dichterbij. Zo dichtbij dat we de vis zo in de geopende bekken konden deponeren (we stonden toen kniediep in het water). Ongelooflijk, totaal kwamen drie van deze dieren bedelen om vis. Zelf hebben we daar ook nog gezwommen en al snorkelend vonden wij vrij veel Strombus campbelli Griffith & Pidgeon, 1834 en schitterende tweekleppers als Pitarina citrina Lamarck.

Tijdens ons verblijf te Denham hadden we kennis gemaakt met Arthur Bassett, een Australische verzamelaar, die ter plaatse een klein museum heeft. Hij nodigde ons uit om een dagje mee te gaan dreggen met zijn aluminium bootje. De afstand tot de plaats waar we het water in zouden gaan was ongeveer 60 km en Arthur waarschuwde dat de weg nogal slecht was. Dit was niet overbodig gezegd want het was een stofbad van slingerende schapenpaadjes, kuilen enz. Plotseling zagen we de aanhanger een sprong van ongeveer een meter hoog maken. De eerste gedachte was een enorme kuil. Arthur stopte onmiddellijk en zei: 'Well, how about that, we lost a wheel of the Landrover'. En inderdaad we stonden tot de as in het stoffige zand, zonder linker achterwiel. De moeren waren er afgelopen en aan ons de taak deze weer terug te vinden. Gelukkig slaagden we hierin, dwz. we vonden er drie van de vijf doch daar hadden we genoeg aan en na een oponthoud van zo'n twintig minuten gingen we verder. We belandden waar we moesten zijn. Een eindeloze zee en eigenlijk zagen we het helemaal niet zo zitten om met een kleine schelpendreg in zo'n groot gebied te dreggen. Wij voeren een mijl of drie uit de kust en de dreg ging overboord. Na vijf minuten zei Arthur: 'Laten we maar eens kijken'. Wij haalden de dreg binnenboord en vanaf dat moment verloren we alle belangstelling voor de omgeving, want er waren niets anders dan levende, springende Strombus, Chlamys, Venus, Angaria enz. En dat ging zomaar door. Dreg overboord, inhoud uitzoeken, boot leegmaken, nieuwe inhoud, totdat de blaren in onze handen zaten. Een opwindend avontuur dat wij niet graag hadden willen missen. Hier een kleine opsomming van wat er alzo tevoorschijn kwam: Syrinx aruanus (L., 1758), Paphia sulcosa Philippi, Chlamys australis (Sow, 1835), Annachlamys melica Iredale, 1939, Erronea subviridis dorsalis Schilder, 1938, Antigona lamellaris Schumacher en niet te vergeten de schitterende Strombus campbelli Griff. & Pidg.

Deze lijst is bij lange na niet compleet, doch ze geeft een indruk hoe rijk het gebied was. De volgende dag zijn we niet gaan verzamelen, maar we hebben de dag uitsluitend besteed aan het schoonmaken en verpakken van het verzamelde materiaal en om een beetje bij te komen van onze 'maanreis'.

Toen de drie weken om waren zijn we teruggereden naar Perth, ditmaal rechtstreeks, waar we na twee dagen aankwamen. Het volgende deel van de

reis gaat naar de andere kant van Australië, nl. Queensland. Hier zullen we de volgende keer verslag van doen.